

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נשים | מסכת כתובות כ"ה- ל"א
פרשת דברים | ג'- ט' באב (31 ליוני- 6 לאוגוסט)

דף כ"ה: קדושת ארץ ישראל

לארץ ישראל יש קדושה מיוחדת, היא קדושה יותר מכל הארצות. יש מצוות שמקיימים אותן רק בארץ ישראל, למשל, מצוות הפרשת תרומות ומעשרות, ועוד. יש מקומות בארץ ישראל שהתקדשו ב"קדושה ראשונה" ויש מקומות שהתקדשו ב"קדושה שנייה".

קדושה ראשונה: כשבני ישראל שעלו ממצרים, כבשו את הארץ עם יהושע בן נון, התקדשו חלקי ארץ ישראל שהם כבשו. לאחר מכן, כשבני ישראל גלו לבבל, התבטלה הקדושה הזו.

קדושה שנייה: כשעולי בבל שבו לארץ ישראל לאחר חורבן בית ראשון, בראשות עזרא הסופר, הם קידשו את המקומות שאליהם הם חזרו. אז נקראת "קדושה שנייה".

דף כ"ו: מסיח לפי תומו

בדף כ"ג למדנו, כי אדם שבא ואמר: "אני כוהן, תנו לי תרומה", אין אפשרות להאמין לו, אם אינו מביא עמו שני עדים שיעידו כי הוא אכן כוהן. בדף זה לומדים שיש מקרים שניתן להאמין לאדם כזה. התלמוד מספר על אדם שסיפר לחבריו מעשה שארע עמו בילדותו: כשהייתי ילד קטן, אבי בא לבית הספר, הרכיב אותי על כתפיו והטביל אותי במקוה כדי שאהיה טהור ובערב יתאפשר לי לאכול תרומה. לאחר שיצאנו מן המקוה, אבי הזהיר את חברי שלא יגעו בי, והם נזהרו שלא להתקרב אלי כדי שאשאר טהור. כששמע רבי יהודה הנשיא את הסיפור הוא אמר: האיש הזה כוהן ואפשר לתת לו תרומה, גם אם איננו מכירים את משפחתו, מפני שהוא "מסיח לפי תומו". כלומר, הוא לא בא ואמר: "אני כוהן", אלא סיפר לתומו סיפור, ואין חשש שהוא משקר, כי הוא התכנן רק לספר סיפור שממנו אנחנו למדנו שהוא כוהן.

דף כ"ז: יין נסוף

אם נזכר ינסף יין לעבודה זרה, אסור להשתמש ביו, זה, ואסור אפילו ליהנות ממנו. חז"ל הוסיפו וקבעו, כי כל יין שנזכר נגע בו - אסור לשתות ממנו, שמא ינסף אותו לעבודה זרה. אם כך - אז איך אפשר לקנות יין בחנות? הרי יתכן שנזכר נגע ביו?

לכן עושים שתי "חומות" לבקבוקי היין. האחת - הפקק של הבקבוק, שיש לו מסגרת שצריך לפרק אותה אם פותחים את הבקבוק, וכך רואים אם משהו פתח את הפקק. השנייה - עטיפת הנילון שיש על הפקק. כך יודעים שנזכר לא פתח את היין וניסף אותו לעבודה זרה. התלמוד דן מה דינו של יין שהיה בעיר שהיתה בה מלחמה, ואומר שאין לחשוש שהלוחמים הנזכרים ניספו אותו לעבודה זרה, כי מפני טרדת המלחמה, לא היה להם זמן לנסף יין לעבודה זרה.

דף כ"ח: מבוגר שמעיד - "כשהייתי קטן"

ילדים אינם יכולים להעיד בבית דין. רק "גדול", שפבר התחייב במצוות, יכול להעיד בפני בית דין. המשנה בדף זה אומרת, שלפעמים אדם גדול יכול להעיד על דבר שראה כשהיה קטן. למשל - אדם מעיד שהוא זוכר, כשהיה קטן, שחברו היה טמא והוא יצא מבית הספר כדי לטבול במקוה טהרה, כדי שבערב יהיה ראשי לאכול תרומה. לפי עדות זו בית דין קובע שהחבר הוא כוהן, שהרי רק כוהנים אוכלים תרומה, ואם הוא אכל תרומה כשהיה קטן - סימן שהוא כוהן. התלמוד אומר, שבכל זאת החבר יכול לאכול רק תרומה מדרבנן, אך לא תרומה מן התורה, כי אי אפשר לסמוך עד כדי כך על העדות הזו.

מן התלמוד

סדר נשים,

מסכת כתובות, דף כ"ו

"והכא במיחש לזילותא דבי דינא קמיפלגי. תנא קמא סבר: כיוון דאחתיניה - לא מסקינן ליה, חיישינן לזילותא דבי דינא. ורבן שמעון בן גמליאל סבר: אנו אחתינן ליה ואנו מסקינן ליה, ולזילותא דבי דינא לא חיישינן".

מיחש לזילותא - לחשש לזלזול
אחתיניה - הורידו אותו
מסקינן ליה - מעלים אותו

ח

הסבר: חכמים נחלקו בשאלה, האם אדם שבית דין 709 אותו מהכהונה, אפשר להחזיר אותו לכהונה אם יופיעו עדויות נוספות. לדעת תנא קמא לא מחזירים אותו, כי זה עלול לגרום לזלזול בבית הדין, שכאילו משנים את החלטתו סתם. אך לדעת רבן שמעון בן גמליאל כן מחזירים אותו ולא חוששים לזלזול בבית הדין, כי כולם בינו שיש סיבות למה שהם עושים.

על המפה | גטו ורשה

לאחר שכבשו הנאצים את פולין, ריכזו את היהודים שבתוכה בגטאות. הגדול מביניהם היה גטו ורשה, בו נדחקו מאות אלפי יהודים בתנאים קשים, רעב וצפיפות. כאשר התברר שהיהודים שנשלחים מהגטו נלקחים למחנות השמדה, החליטו רבים מהתושבים למרוד. שני ארגוני התנגדות יהודים קמו בגטו: אי"ל - ארגון יהודי לוחם, ואצ"ל - ארגון צבאי יהודי. כאשר נכנסו הנאצים לגטו על מנת להשלים את השילוחים, תקפו אותם המורדים. למרות כוחותיהם הדלים, הצליחו להחזיק מעמד כנגד הנאצים ארבעה שבועות ולהסב להם אבידות רציניות, עד ששרפו הללו את הגטו וחיסלו אותו. מרד גטו ורשה הפך לסמל לגבורה והתקוממות כנגד כל הסיכויים.

מרדכי אנילביץ מפקד הארגון היהודי הלוחם במרד גטו ורשה
(Wikipedia, ovedc)

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומוורשת ישראל.

הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות קיץ, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל הארץ ואף בעולם. תלמוד ישראלי - מפגשים דורות, מחברים עולמות.

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

אולי זה לא טוב לסבא
להיזכר עכשיו בכל האירועים
הקשים. השיחה עלולה
לעשות לו לא טוב, להעכיר
את מצב רוחו ולהחליש את
גופו. לכן אולי לא נכון לבקש
ממנו במצבו לספר את מה
שקרה שם.

זו אולי ההזדמנות
האחרונה לשמוע ממי
שהיה שם את הסיפור
ההיסטורי, ולשמוע
בגוף ראשון את חוויות
המלחמה, הגירוש
והמרד.

...מה? עתה?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il

תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

ט' באב- תחילת שילוח היהודים מורשה למחנה טרבלינקה

בתשעה באב תש"ב (23 ביולי 1942) החלה "האקציה הגדולה" בוורשה, שבמהלכה נשלחו רבים מהיהודים שבעיר למחנה ההשמדה טרבלינקה. בגטו ורשה נדחסו למעלה מ-400,000 יהודים. הגירושים הגדולים נמשכו כחודשיים, שבמהלכם הועלו בכל יום אלפי יהודים לרכבות משא צפופות, והובלו לטרבלינקה, שם נרצחו בתאי הגזים. מעל 300,000 יהודים נרצחו שם. כאשר הבינו היהודים שנשארו בגטו שנחרץ גורלם, הם התארגנו ופתחו במרד גטו ורשה, שהסתיים בהשמדת הגטו.

בית הכנסת נז"יק,
המבנה היחיד שלא
נהרס בגטו ורשה (צולם
ב-1999) (Wikipedia,
ד"ר אבישי טייכר)

**הצטרפו למאות אלפי לומדי
הדף היומי, פתחו שיעור שבועי
אצלכם בקהילה**

כל קהילה שתצטרף, **תקבל את העלון השבועי**
עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח
הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי- קהילת 'בית מדרש קהילתי', גבעת שמואל.

חמ"ד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

ט' באב

תשעה באב הוא יום תענית שנקבע על חורבן בית המקדש, שחל בתאריך זה. תענית זו חמורה יותר משאר הצומות, משום שבתאריך זה נשרפו בית המקדש הראשון והשני, ובנוסף לכך קרו אסונות נוספים לאורך ההיסטוריה. לכן היא מתחילה מהערב, אסורים בה גם ברחיצה, סיכה ונעילת הסנדל, ונוהגים מנהגי אבלות. חז"ל אמרו שלעתיד לבוא הוא יהפוך ליום שמחה.

- 1 מי היא הדמות המרכזית עם הנשק במרכז הציור?
- 2 איזה אירוע מצויר כאן והיכן הוא מתרחש?
- 3 מתי התרחש האירוע הזה?
- 4 כיצד השלט "יד מרדכי" קשור לאירוע?

1. נולדתי בפולין וגדלתי בעיר ורשה.
2. בילדותי הגנתי על חבריי מפני בריונים אנטישמיים.
3. הייתי מפקד הארגון היהודי הלוחם במרד גטו ורשה.
4. על שמי קרוי קיבוץ יד מרדכי.

סדר מועד | מסכת כתובות, דף כ"ט - ל"א

דף כ"ט: ההבדל בין "קנס" לחוב

בדף זה בתלמוד לומדים על קנסות שהטילה התורה, ואנו נלמד על ההבדל בין קנס לחוב. נניח שאדם גנב שעון. לאחר זמן באו עדים לבית הדין והעידו כי ראובן הוא הגנב. הדינים פוסקים: ראובן הגנב חייב לבעל השעון שני שעונים, זאת מפני שהתורה קובעת **שהגונב חפץ ישלם "כפל"** - כפול. גם את שווי החפץ שגנב, וגם מוטל עליו קנס לשלם פעם נוספת את שווי החפץ שגנב. נניח שהשעון היה שווה חמישים ש"ח = הגנב צריך לשלם מאה ש"ח. חמישים ש"ח שהם שווי השעון שהוא גנב ועוד חמישים ש"ח כקנס. נשים לב לכך - עד שתפסו את הגנב, כמה כסף הוא היה חייב? רק חמישים, את שווי השעון שהוא גנב. אם תשאלו: "מדוע? הרי התורה קובעת שהוא חייב גם קנס?".

התשובה היא שבתשלום קנס אין מתחייבים בעת הגנבה, אלא רק כשבית הדין קובע שהוא חייב לשלם קנס. לכן, **את שווי השעון הגנב התחייב כבר בעת הגנבה, אך את הקנס הוא התחייב רק כשבית דין פסק שהוא חייב.**

דף ל': סנהדרין קטנה וסנהדרין גדולה

מה ההבדל בין "סנהדרין גדולה" ו"סנהדרין קטנה"? "סנהדרין גדולה" היא בית דין של שבעים ואחד דינים, גדולי חכמי ישראל, שהיו יושבים בלשכת הגזית שבבית המקדש. לפני הסנהדרין הגדולה הובאו מקרים שונים להכרעה. למשל, אם התעוררה מחלוקת בהלכה ולא ידעו כיצד להכריע אותה, היו באים לפני ה"סנהדרין גדולה" וחכמיה היו מכריעים. "סנהדרין גדולה" יכולה לדון גם דיני נפשות, לקבוע מי חייב מיתה כי עבר איסור מן התורה.

לא רק "סנהדרין גדולה" יכולה לדון דיני נפשות, אלא גם "סנהדרין קטנה", שהיא בית דין של שלושים או עשרים ושלושה דינים. אבל, ישנה הגבלה על "סנהדרין קטנה", שהיא יכולה לדון בדיני נפשות רק כל עוד ה"סנהדרין הגדולה" יושבת בירושלים.

ארבעים שנים לפני חורבן בית המקדש השני, גלתה הסנהדרין הגדולה ממקומה, ומאז לא דנו דיני נפשות.

דף ל"א: "קים ליה בדרבה מניה"

ישנו כלל חשוב בלימוד התלמוד המכונה **"קם ליה בדרבה מניה"**. יהודי הלך בשבת, הדליק אש בבית חברו וכל הבית נשרף. האיש מובא בפני בית דין, ושני עדים מעידים ואומרים: "אנו אומרנו לאיש הזה: אל תדליק אש בשבת."

התורה אוסרת לעשות זאת, והעושה כן מתחייב מיתה, אך הוא אומר: "בכל זאת אדליק אש", ואכן הוא הדליק את האש. בית הדין פוסק שהאיש הזה חייב מיתה מפני שהדליק אש בשבת.

לכאורה - בית הדין גם היה צריך לחייב אותו לשלם כסף לבעל הדירה שגנב, שהרי הוא הזיק אותו, אולם, בפועל לא מחייבים אותו לשלם כסף, מפני שהתורה קבעה כלל, שאם אדם מתחייב שני דברים על אותו מעשה, **יש לחייב אותו בדבר הגדול יותר בלבד, והוא פטור מן הדבר הקטן**. לכן, האיש הזה מתחייב מיתה. שהיא חמורה מתשלום ממון, ופטור מתשלום הקטן לבעל הדירה.

"קים" - העמד, "ליה" - אותו, "בדרבה מניה" - בעונש הגדול ממנו.

דבר תורה

התורה מספרת לנו כי משה חש מהמלחמה בעוג מלך הבשן, והקב"ה מחזק אותו: **"אל תירא... כי בידך נתתי אתו ואת כל עמו"**.

התלמוד שואל: מדוע פחד משה דווקא מהמלחמה בעוג? והרי כמה פסוקים לפני כן נצטוו משה לכבוש את סיחון שהיה אחיו של עוג, ואצלו משה לא נדרש לדברי חיזוק מה?

תשובת התלמוד היא שמשה ידע שלעוג עומדת זכות שבגינה הוא עתיד לקבל שכר.

עוג הוא ה"פליט" שהגיע להודיע לאברהם אבינו שלוט אחיינו נשבה, ובגללו יצא אברהם למלחמה לחילוץ של לוט מהשבי. מדובר לכאורה במעשה קטן שהתרחש לפני שנים רבות, אך **חששו של משה מלמדנו עד כמה יש ערך למעשינו הקטנים וכיצד הם עומדים לזכותנו לאורך ימים ושנים.**

חידה!

החליפו כל אות באות שלפניה בא"ב, כדי לגלות את האמרה שלמדנו עליה:

רכן מכו גהשגו נכסכו

(מלמד מלמד מלמד מלמד מלמד)

שאלות השבוע

1. מתי התקדשה ארץ ישראל בקדושה שנייה?
2. למה שומרים יין מאחורי שתי חותמות?
3. באיזה מקרה אדם עובר שתי עבירות ומענישים אותו רק על אחת מהן?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il לציון את מס' העולן עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

